

8. Kruk M. P. Zachodnioruskie ikony Matki Boskiej z Dzieciątkiem w wieku XV i XVI. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2000. 350 s.

References

1. Aleksandrovych, V. C. (1996). Iconostasis of Pyatnytska Church in Lviv. Lviv. Istorychni narysy. Lviv: Institute of I. Krypiakevich NAS of Ukraine, 103-144 [in Ukrainian].
2. Helytovych, M. I. (2005). The Theotokos with the Child and Prise. Icons from the National Museum in Lviv collection. Lviv: Svichado [in Ukrainian].
3. Zilinko, R. I. (2009). Iconostasis from the St. John the Theologian church in Sukhovolia (from the collection of the Andrei Sheptytsky National Museum in Lviv and Rostyslav Hladyak's private collection). Scientific catalog. Lviv: Andrei Sheptytsky National Museum in Lviv [in Ukrainian].
4. Iconostasis of the Exaltation of the Holy Cross Monastery Skyt Maniavsky Church: album – catalog. Authors of the project Otkovych M., Turetsky V., Kubiv S. Lviv: Scientific publication of the Lviv branch of the National Research and Restoration Center of Ukraine [in Ukrainian].
5. Taranushenko, S. A. (1994). Ukrainian iconostasis. Zapysky Naukovoho tovarystva im. Shevchenka. Pratsi sektsiyi mystetstvoznavstva. Vol. CCXXVII, 141-170 [in Ukrainian].
6. The Holy Spirit Church in Rohatyn: Album. V. I. Mel'nyk (1991). Kyiv: Art [in Ukrainian].
7. Konstantynowicz, J.-B. (1929). The 17th Century Ikonostases on the Western-Ukrainian ethnographic territory within the borders of the former Republic of Poland. T. I. Part 2. (typewriter). Lviv Scientific Library named after. V. Stefanyk of the National Academy of Sciences of Ukraine. Institute for the Study of Library Art Resources [in Polish].
8. Kruk, M. P. (2000). Western Ukrainian icons of the Mother of God with the Child in the 15th and 16th centuries. Krakow: Publisher of the Jagiellonian University [in Polish].

УДК 746:746.3:7.012(472.86/.87)+477.83:477.84"18/19"

*Лосик Галина Іванівна,
кандидат мистецтвознавства,
завідувач навчально-методичної лабораторії
Відокремленого структурного підрозділу
Технологічного коледжу НУ «Львівська політехніка»
gal.losyk@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6257-1966*

ХУДОЖНІ ТА КОМПОЗИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИШИВКИ ОПІЛЛЯ ТА БОЙКІВСЬКОГО ПІДГІР'Я КІНЦЯ ХІХ – ХХ СТОЛІТТЯ

Мета роботи. Висвітлити художню виразність творів вишивки Опілля та бойківського Підгір'я кінця ХІХ – ХХ століття. **Методологія дослідження** полягає у застосуванні методів аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, а також у використанні термінологічного та історичного підходів. **Наукова новизна** полягає у здійсненні мистецтвознавчого аналізу вишивки, виявленні традиційного декору та локальних художніх особливостей творів. **Висновки.** Проаналізовано художню структуру вишивки з виявленням локальних осередків. Визначено типологічні групи творів: інтер'єрна тканина – рушники, скатертини, наволочки, яськи, простирадла, порт'єри, картини, ікони та одяг – сорочка, фартух, безрукавка. Виявлено механізм функціонування вишивки як комплексу

взаємопов'язаних між собою компонентів – матеріалу, техніки, орнаментального вирішення. Досліджено систему назв вишивок геометричного орнаменту. Проаналізовано таке самобутнє явище як вишивана ікона та сюжетна вишивка.

Ключові слова: вишивка, орнамент, орнаментальне вирішення, художня структура, локальні осередки.

Лосик Галина Ивановна, кандидат искусствоведения, заведующая учебно-методической лаборатории Обособленного структурного подразделения Технологического колледжа НУ «Львовская политехника»

Художественные и композиционные особенности вышивки Ополья и бойковского Подгорья конца XIX – XX века

Цель работы. Осветить художественную выразительность произведений вышивки Ополья и бойковского Подгорья конца XIX – XX века. **Методология** исследования заключается в применении методов анализа, синтеза, сравнения, обобщения, а также в использовании терминологического и исторического подходов. **Научная новизна** заключается в осуществлении искусствоведческого анализа вышивки, выявлении традиционного декора и локальных художественных особенностей произведений. **Выводы.** Проанализированы художественную структуру вышивки с выявлением локальных очагов. Определены типологические группы произведений: интерьерная ткань – полотенца, скатерти, наволочки, яськи, простыни, портьеры, картины, иконы и одежда – рубашка, фартук, безрукавка. Выявлен механизм функционирования вышивки как комплекса взаимосвязанных между собой компонентов – материала, техники, орнаментального решения. Исследована система названий вышивок геометрического орнамента. Проанализировано такое самобытное явление как вышитая икона и сюжетная вышивка.

Ключевые слова: вышивка, орнамент, орнаментальное решение, художественная структура, локальные очаги.

Losyk Halyna, art history PhD, the head of research and methodological laboratory Detached structural department Technological Vocational school of Lviv Polytechnic National University

The artistic and compositional features of Opillia and boykiv Pidhirya embroidery of the end of the late XIX - XX centuries

The purpose of the article is to analyze the artistic expressiveness of the embroidered works of the Opillia and Boykiv Pidhirya regions of the late XIX-XX centuries. **Methodology.** **The methodology** of the research is to apply methods of analysis, synthesis, comparison, generalization, as well as the use of terminological and historical approaches. **Scientific novelty** consists in the realization of the art-study study of embroidery, revealing of traditional decor and local artistic peculiarities of works. **Conclusions.** The artistic structure of embroidery with the identification of local cells is analyzed. The typological groups of works are defined: interior fabric - towels, tablecloths, pillowcases, bedspreads, sheets, porters, paintings, icons and clothes - a shirt, an apron, a sleeveless shirt. The mechanism of the functioning of embroidery as a complex of interrelated components - material, technique, the ornamental solution is revealed. The system of names of embroidery of geometric ornament has been studied. The following original phenomenon as an embroidered icon and storyline embroidery has been analyzed.

Key words: embroidery, ornamentation, ornamental decision, artistic structure, local centers.

Актуальність теми дослідження. В час тотальної глобалізації, змішування регіональних та національних культур важливим чинником є висвітлення надбань національного мистецтва, зокрема народної вишивки – невід'ємної складової декоративно-прикладного мистецтва, однієї із конструктивних ланок української національної духовності, морально-етичної, матеріальної культури.

Розвиток вишивального мистецтва на теренах Опілля та бойківського Підгір'я забезпечило розмаїття самобутнього етнографічного матеріалу, який ще недостатньо вивчений у порівнянні з сусідніми Гуцульщиною, Покуттям та Поділлям.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. До вивчення української народної вишивки впродовж ХХ ст. зверталась низка вітчизняних та зарубіжних етнографів і мистецтвознавців. Найбільш ґрунтовні дослідження в руслі нашої теми здійснили Р. Захарчук-Чугай [3], Т. Кара-Васильєва [4], Г. Стельмашук [9], Т. Ніколаєва [7], І. Гургула [2], І. МатейкоК. [6] та ін. Вчені опублікували ряд ґрунтовних монографій, у яких проаналізували історію та художньо-стилістичні засади української вишивки, її регіональні та загальноукраїнські риси. Основи вивчення народного мистецтва щодо проблем дослідження вишивки закладені в працях Б. Рибаківа [8], Г. Маслової [5], І. Богуславської [1]. Втім, науковці не ставили за мету провести окреме комплексне дослідження вишивки на теренах Опілля та бойківського Підгір'я як своєрідне мистецьке явище.

Мета статті полягає у визначенні мистецької своєрідності вишивки Опілля та бойківського Підгір'я кін. ХІХ – ХХ ст.

Основний виклад матеріалу. Вишивка – один із давніх, найбільш масових і розвинених видів народного декоративного мистецтва. Багатство художньо-емоційних рішень народної вишивки зумовлено тим, що вона широко виступає в різноманітних варіантах як прикраса ужиткових, обрядових і культових тканин. Основним джерелом нашого дослідження є ужиткові речі, оздоблені вишивкою: інтер'єрна тканина й одяг. Для вишивки зазначеної території характерні орнаментальні (геометричні, рослинні, зооморфні та антропоморфні зображення), рідше сюжетні мотиви.

На всій території Опілля та Підгір'я в кін. ХІХ – на поч. ХХ ст. найбільш поширеними були вишивки з геометричним орнаментом. Геометричні мотиви, такі як ромб, розетки, хрестоподібні фігури, ламані лінії, становили основу узору. Цією вишивкою оздоблювали жіночі та чоловічі сорочки, жіночі запаски, рушники, серветки, наволочки, килими. Техніка вишивання – хрестик, низинка, поверхниця, гладь. У народі створена своя система назв вишивок геометричного орнаменту – «кривульки», «ланцюжок», «таблички», «кутаси», «колосок», «драбинка», «кучері», «звізди», «дзвінки».

Значне місце в геометричному орнаменті вишивок Опілля займає «ромб», «дзвінка». Часто в його середині зображені малі фігури – трикутники, квадрати та ламані лінії. Зустрічаються ромби видовжені та з виступаючими зубцями, які часто розміщені в один ряд та з'єднані один з одним. Цей композиційний мотив вишивки характерний для оздоблення жіночих сорочок та запасок, рушників, наволочок, яськів¹. Так для сіл Тумир, Кінчаки, Лани, Дубівці Галицького р-ну Івано-Франківської обл. характерний геометричний мотив – ромб, у середині якого малі фігури утворюють хрестоподібну композицію. Техніка вишивання – хрестик. Кольорова гама стримана з використанням чотирьох кольорів: чорний, вишневий, зелений, жовтий.

Провідним мотивом вишивок цього регіону є квадрат («таблиця»), якому властива різноманітність варіантів його обрамлення. Також у селах Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл., зокрема Вербилівці, Конюшки, Чагрів, Чернів, Журів, поширені зіркоподібні вишивки («на зірки»). Таким орнаментальним мотивом оздоблювали жіночі сорочки, наволочки, серветки. У селах Поплавники, Ганівці, Демешківці Галицького р-ну Івано-Франківської обл. відмічаються вишивки, які орнаментовані різноманітними хрестами, трикутниками, ламаними лініями та чоловічих сорочок, рушників. У цих селах в першій половині ХХ ст. рушники, наволочки та обруси, вишивали ламаною лінією кольорами «веселки». Застосування у вишивці кольорів веселки характерне також для Перемишлянського р-ну Львівської обл.

Для всієї території Опілля характерне оздоблення низу виробу вишитими «кутасами»². Ця вишивка була монохромною або поліхромною. Таке оздоблення мали обруси³, верети, рушники, вишивки на престолах у церквах. Аналогічне оздоблення країв вишивки застосовували і на бойківському Підгір'ї.

Одним із поширених рослинних орнаментів для опільської та підгірської вишивки є мотив «виноград» («виноградна лоза»), який і досі є одним із найчастіше вживаних у вишивках майже всіх регіонів України. Причому ще в середині ХІХ ст. цей малюнок мав геометричні форми, і лише на початку ХХ ст. набув натуралістичних обрисів, перетворившись на детальні сюжетні зображення виноградних грон або композиції з переплетеної виноградної лози. Цей мотив, за нашими спостереженнями, досить поширений як у вишивці інтер'єрного призначення, так і у одяговій вишивці.

Особливим багатством вишивальних технік, логічністю розміщення виділяється вишивка основного компонента народного вбрання Опілля – сорочок. Характерною особливістю вишивки сорочок на Опіллі є її геометричний орнамент, який включає в себе прості мотиви і складні фігурні елементи. В основі складних геометричних фігур зображені ромби, напівромби, гачкуваті ромби, трикутники, кружечки, зубці, квадрати. Характерне поєднання геометричного орнаменту з рослинним.

Кожна вишивальниця вносила індивідуальність в орнаментально-композиційне рішення, свою манеру у вироблення традиційних прийомів вишивання окремих частин, як рукавів, так і обшивок, дуд, пазух. Характерним для Опільської вишивки є поєднання в одному виробі геометричного та рослинного орнаменту, причому кольорова гама всіх візерунків зберігається.

На Опіллі та бойківському Підгір'ї широко побутували простирадла, які виготовляли з двох частин полотна, з'єднуючи їх між собою мережкою та оздоблюючи вишивкою рослинного орнаменту, переважно низ та боки. Візерунки мали вигляд квіткових гірлянд, розміщених широкою смугою по нижній частині виробу. Основою такого орнаменту була розгорнута, або у вигляді пуп'янків квітка. Низ виробу оздоблювали корунком⁴, вив'язаною гачком.

У оздобленні скатертей застосовували рослинні мотиви у вигляді прямих, хвилястих гілок із букетами квітів, листків, пуп'янків, вишитих хрестиком.

Аналогічні орнаментальні мотиви застосовували у оздобленні доріжок, які прикріплювали до спинок диванів та на стіни. Вишивання доріжок було поширене у середині ХХ ст. як на Опіллі, так і на бойківському Підгір'ї.

На початку ХХ ст. на Опіллі та Підгір'ї особливого розвитку набула техніка вишивки гаптування («гафтування»). Орнамент вишивки – рослинний, у вигляді прямих, хвилястих гілок із букетами квітів, листочків, пуп'янків та у вигляді розгалуженої гілки із симетрично розміщеними галузками винограду тощо. Такою вишивкою оздоблювали горсики, корсетки, жупани, байбараки, запаски. Матеріалом для вишивки були кольорові вовняні нитки та фабричні: гарус, волічка. На всій території Опілля кожухи оздоблювали тільки рослинним орнаментом – на білому або червоному фоні виділяється вазонково-галузковий орнамент із плавно окресленими квітами, листками, пуп'янками.

Вишивана ікона на теренах Опілля та Підгір'я найбільш поширена у культових виробках. У церквах збереглися ікони «Богородиця з дитиною», «Ісус Христос», «Тайна вечеря», «Ангели хоронителі», «Св. Миколай», «Княгиня Ольга», «Володимир Великий» тощо. Для цих вишивок характерне килимове заповнення тла. Техніка вишивання – хрестик. Образи «Богородиця з дитиною» та «Ісус Христос» можна побачити в кожній хаті як опільського, так і підгірського житла. Образ обличчя святих чітко передається за допомогою прямих, ламаних ліній та окремих хрестиків. Рослинний орнамент у вигляді гілки з пуп'янками та квітами розміщений під образом святих, а геометричний орнамент у вигляді зірок та восьмипелюсткових квіток створює характерне обрамлення для ікони. Вишивка поліхромна, вписана у восьмикутник чорного кольору. По боках від святих літери «MP» та «IX».

Доволі часто поряд з образами зустрічаємо як на території Опілля, так і на теренах бойківського Підгір'я вишивку, де зображена чаша на Біблії. Походження цього сюжету достеменно невідоме. Опитування авторів подібних творів не допомогло в розкритті цього питання. Всі автори стверджують, що запозичили цей сюжет у сусідки, колежанки тощо. Опитування священників різних конфесій території Опілля і бойківського Підгір'я (католицької, греко-католицької, православної) свідчать, що даний сюжет не характерний для церковної вишивки і застосовувався тільки в домашній вишивці.

Вірогідно, що ці сакральні атрибути були сповнені для людини глибокого змісту, мали розвинену і складну семантичну підоснову, адже книга у багатьох народів є символом, пов'язаним з релігією, мудрістю, навчанням та передбаченням, в її основі лежать священні тексти, отримані від Бога.

Чаша в даному випадку виступає не просто предметом побуту, а як символ Євхаристії, Божого благословення, а згодом – повна чаша, достаток. Тому такі твори в селянській оселі не тільки прикрашали інтер'єр, а й виконували оберегову функцію.

Ймовірно, що сюжет був запозичений з картин професійних художників і втілений народними майстрами у вишивці. Вважаємо, що картина «Чаша на Біблії» є явищем самодіяльного мистецтва, що не має глибоких коренів і традицій. На підтвердження цієї версії свідчить той факт, що ці картини

побутували кілька десятиліть (1920 – 1950 рр.) і пізніше подібні сюжети не зазнають відтворення.

У кін. XIX – на поч. XX ст. набуває поширення сюжетна вишивка. З'являються вишиті картини, де відображено сцени з життя та побуту селян («Катерина», «Несе Галя воду», «З роботи», «Загнівані»), яким притаманний найвний і простодушний примітивізм. Саме в цій простоті, лаконічності композиційного та колористичного вирішення криється глибинна суть української душі. Народні картини передусім закликані задовольняти духовні потреби селян. Антураж здебільшого пов'язується з місцевістю, де народжувалися твори і з місцевими особливостями традиційно-побутової культури.

Позбавлені фахових навичок, народні майстри обмежено користувалися законами перспективи та світлотіней, не прагнули до анатомічно правильної подачі людських зображень. Подібні завдання вишивальниці розв'язували спрощено, узагальнено, але від цього їх твори не втрачали своєї емоційної сили, набували глибокої символічності. Крім того, можливість включати прислів'я і приказки надавали цим побутовим виробам моралізаторсько-повчального змісту, відкривали простір для фантазії. Найчастіше у самій назві картини фігурує пояснення до картини, використовуються власні віршовані підписи, слова з народних пісень «Дівчино моя, напій ми коня. Не напою, бо ся бою, бо ще не твоя», «Чи це тая керниченька, що голуб купався. Чи це тая дівчинонька, що я з нев кохався».

Зооморфна вишивка на Опіллі та Підгір'ї застосовувалась у оздобленні простирадл, наволочок, рушників, килимів. Так, у с. Комарів, Крилос, Сапогів Галицького р-ну Івано-Франківської обл. на початку 50-х р. XX ст. була поширена вишивка килимів «на льви». Композиція вишивки килима проста – по центру зображені два лева з піднятими вгору передніми лапами, що доповнюється рослинним та геометричним орнаментом. Зображення левів спостерігається у вишивці Опілля – профільне зображення лева подано у застиглій позі на двох задніх лапах, передні лапи підняті, на голові корона. Лев був територіально-династичним символом усього Галицького князівства і зображався на гербах, печатках, щитах, цехових знаках і в міській архітектурі [10]. Присутність геральдичних мотивів в українській сюжетній вишивці є рідкісним явищем, проте доволі часто леви «зображувалися на сасанідських, візантійських та італійських тканинах, які привозили на Русь; як символ могутності і влади входили в феодальну геральдику» [5, 87].

Також серед зооморфних мотивів є зображення птахів. Адже цей мотив був улюблений і найбільш поширений у вишивках слов'ян. На килимку з Перемишлянського р-ну Львівської обл. мотив вазону, зображений у центрі, з обох сторін оточують півні, що символізують шлюбну пару, а ластівки – добру звістку. З птахами в давні часи був пов'язаний цілий ряд магічних уявлень. Інший варіант із зображенням птахів бачимо на килимі з Перемишлянського району Львівської області, де мають місце цифри, окремі літери, геральдичні мотиви. Важливо відмітити, що текст, окремі літери, цифри, монограми, геральдичні мотиви займали особливе місце у вишивці Опілля, хоча

використовувалися також і на території бойківського Підгір'я. Вищезгадані знаки зустрічаємо найчастіше на маленьких рушничках, обрусах, простирадлах, килимах, іконах.

У вишивках Підгір'я переважають орнаменти геометричні, рослинно-геометризовані. Зміст зображень окремих елементів і цілих композицій виражений в назвах «лапкове», «хрещате», «штири хрестикові купки», «файки», «подвійні файки», «гачки», «мазурські кучері», «листки трійкові», «вациське», «пір'ета», «сердечка», «віконця». Відомими є давні стрічкові орнаменти, утворені з простих лінійних мотивів, прямих і скісних трикутників, ромбів, квадратів. Найбільш поширений геометричний орнамент, який утворюється із простих лінійних мотивів, прямих і скісних, ламаних і зубчастих.

Типовим є використання прямих або скісних стібків для утворення прямолінійних суцільних стрічок-рядів із зубців і рисочок. Цікаво, що до 50-х років ХХ ст. збереглося прикрашання одягу прямими, скісними стібками на швах. Вишивка на швах – це давня слов'янська традиція. Часто на рукавах та погрудниках жіночих сорочок вишивали «задвійну кривульку», «кривульку хрещату», поєднану з «петлюхом», або «плетюгою», викінчення краю горловини, манжет («дудів») обметувальним швом стібками різної висоти.

Одним із провідних орнаментальних мотивів виділяється квадрат і різні варіанти його просторової орієнтації у композиційній площині. Часто застосовується скісно розміщений квадрат – ромб, окреслений однією, двома, трьома лініями або вписаний у квадрат. Нерідко в площині одного ромба знаходяться по три-чотири менші ромби. У стрічкових композиціях із ромбів використовуються додаткові мотиви і зубці. Серед вишивок також зустрічається сітчаста композиція «в ґратки», основним рапортом якої є ромб або квадрат, що утворюють прямокутну чи діагональну сітку, її віконця заповнені дрібнішими геометричними фігурами.

Для вишивок Дрогобиччини, Стрийщини характерний геометричний орнамент (смуги, кривульки, багатокутники, зірки) в різних комбінаціях. Домінантним є чорний колір з незначною домішкою червоного. В деяких вишивках цієї групи помітний поступовий перехід до геометризованих рослинних форм – «жолуді», «гілочки», «вишеньки». Строгі геометричні форми зазнають пом'якшеного окреслення, вільнішого трактування. Рослинному орнаменту притаманна різноманітність мотивів – від простих у вигляді хвилястого бігунця до складних галузок. Виразно рослинний орнамент у вишивках цього типу виступає переважно у мотивах дрібних і великих рож, рідше у мотивах інших квітів, листочків.

Наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. на Стрийщині (с. Великі Дідушичі Стрийського району Івано-Франківської області), поширюються мотиви «троянди» в червоно-чорній гамі, виконані в техніці «хрестик». На початку ХХ ст. мотив «червоно-чорних троянд» були новим, натуралістичним елементом. Так звані «дідушицькими ружами» (орнаментальний мотив, що відображає місцевість) декорували як інтер'єрні тканини, так і тканини одягового

призначення. У їхньому трактуванні завжди присутній зв'язок з живою природою, але вони вирішені умовно і стилізовано.

В усіх зображеннях квіти виступають як основні мотиви, що утворюють різні стрічкові композиції. В кінці першої чверті ХХ століття вишивки такого типу стають багатоколірними, часом згармонізовані в строгій гамі, або в більш яскравих сполученнях. Всі вишивки виконуються хрестиком або гладдю, часом комбінуються з мережками, які зроблені небіленими нитками.

Для вишивки Ходорівщини характерні хрести, розетки, сонечка, ромби, зубці тощо, зіставлені у продуманому композиційному порядку-ладі так, щоб лінійно, світло-тіньовими переливами виразно виділити домінуючі, головні мотиви орнаменту. Серед них на особливу увагу заслуговують композиції з хрестами. Вони то розміщені в рядовому, сітчастому або ж концентричному планах, то вписані в розетки, сонечка, ромби, квіти, то обрамлені есовидними мотивами.

Характер вишивки, вибір тих чи інших орнаментальних мотивів, колірне рішення залежало від призначення одягу, соціальних і вікових чинників. Приміром сорочки на щодень вишивали скромно й просто, святкові – ретельніше, найбагатше декорували весільні сорочки. Вишивка складніша й багатша на центральних площинах рукавів сорочок, полах безрукавок, кожухів, свит, внизу запасок.

Основними матеріалами для вишивання були ручнопрядені лляні, вовняні нитки, заполоч, муліне, бісер. В процесі еволюції на початку ХХ століття кольоровий діапазон вишивки розширюється завдяки використанню фабричних ниток (муліне, шовк тощо).

Наукова новизна полягає у здійсненні мистецтвознавчого аналізу вишивки, виявленні традиційного декору та локальних художніх особливостей творів.

Висновки. У вишивці Опілля та Підгір'я домінує геометричний орнамент, що переважає як на одязі, так і на вишивках інтер'єрного призначення. Відмінність вишивки Опілля та Підгір'я полягає у принципах композиційної побудови, в основі якої лежать різні модифікації ромбічної фігури. Складні еволюційні процеси зумовили перехід від геометричних до геометризовано-рослинних, квітково-галузкових узорів, а також спостерігається варіанти їхнього вдалого взаємопоєднання. Рослинний орнамент зафіксовано як на території Опілля, так і на території бойківського Підгір'я, з'являється багато квіткових мотивів, виконаних хрестиком та гаптуванням, що дають можливість оперувати круглими лініями й кольоровими плямами різної величини.

Доволі часто зустрічається культова вишивка: ікони та картини, де зображена чаша на Біблії, вишиті геометричним та рослинним орнаментом на домотканому полотні. В кінці ХІХ – на початку ХХ століття набуває поширення сюжетна вишивка зі сценами з життя та побуту селян. Така вишивка розвивалась у двох напрямках: тяжіння до народної традиції, та орієнтація на зразки мистецтва «вченого». Зооморфна вишивка на Опіллі та Підгір'ї застосовувалась у оздобленні простирадл, наволочок, рушників, килимів, що переважно представлена геральдичним мотивом лева з короною та птахів.

Примітки:

1. Ясьок – маленька подушка.
2. Кутас – прикраса у вигляді китиці з ниток.
3. Обрус – скатертина – тканий виріб, яким застеляли стіл.
4. Корунка – мереживо.

Література

1. Богуславская И. Я. Русское народное искусство. Ленинград: Советский художник, 1968. 159 с.
2. Гургула І. В. Народне мистецтво Західних областей України. Київ: Мистецтво, 1966. 74 с.
3. Захарчук-Чугай Р. В. Українська народна вишивка: західні області. Київ, 1988. 192 с.
4. Кара-Васильєва Т. Полтавська народна вишивка. Київ: Наукова думка, 1983. 135 с.
5. Маслова Т. Орнамент русской народной вышивки. Москва: Наука, 1978. 87 с.
6. Матейко К. І. Український народний одяг. Київ: Наукова думка, 1993. 340 с.
7. Ніколаєва Т. Історія українського костюму. Київ: Либідь, 1996. 176 с.
8. Рыбаков Б. А. Язычество Древней Руси. Москва: Наука, 1987. 753 с.
9. Стельмащук Г. Г. Український стрій. Львів: Фенікс, 2000. 324 с.
10. Коваль І. М. Чим є лев і галка для галицької землі. *Галичина*. 2013. URL: <http://www.galychyna.if.ua/publication/ukrainism/chim-je-lev-i-galka-dlja-galickoji-zemli/>

References

1. Boguslavskaja, I. Ja. (1968). Russian folk art. Leningrad: Sovetskij hudozhnik [in Russian].
2. Hurhula, I.V. (1966). Folk art of western regions of Ukraine. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
3. Zakharchuk-Chuhay, R.V. (1988). Ukrainian folk embroidery: western regions of USSR, Kyiv [in Ukrainian].
4. Kara-Vasylyeva, T. (1983). Folk embroidery of Poltava. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
5. Mateyko, K. I. (1993). Ukrainian Folk Costumes. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
6. Maslova, T. (1978). Ornament of Russian folk embroidery. Moskva: Nauka [in Russian].
7. Nikolayeva, T. (1996). History Ukrainian costume. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
8. Rybakov, B.A. (1987). Paganism of Ancient Rus. Moskva: Nauka [in Russian].
9. Stelmashchuk, H. H. (2000). Ukrainian gauntlet. Lviv: Feniks [in Ukrainian].
10. Koval, I.M. (2013). What are the lion and Galician land for java. Galicia. Retrieved from <http://www.galychyna.if.ua/publication/ukrainism/chim-je-lev-i-galka-dlja-galickoji-zemli/> [in Ukrainian].